

Lesní lišky

a další znepokojivé příběhy

Antologie
finských fantastických povídek

Pistorius & Olšanská
Příbram 2016

Vydání této publikace bylo podpořeno z prostředků stipendijního fondu
Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a grantem finské nadace FILLI.

Český překlad vznikl v překladatelském semináři, který probíhal v oddělení finských studií Ústavu germánských studií FF UK v roce 2015 pod vedením Lenky Fárové a ve spolupráci s Violou Parente-Čapkovou, Janem Dlaskem a Timem Lainem. Kniha pak byla redakčně a vydavatelsky připravena v rámci semináře Nakladatelská praxe na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Copyright © 2008 by Pasi Ilmari Jääskeläinen, 1992 by Leena Krohn,
2015 by Anne Leinonen, 2010 by Tiina Raevaara, 2005 by Johanna Sinisalo,
1999 by Jyrki Vainonen, 1994 by Maarit Verronen

Translation © Martina Bendová, Kateřina Janoušková, Anna Jirásková,
Laura Kauppinenová, Tomáš Pavelka, Soňa Wojnarová, Eliška Zoubková, 2016

Afterword © Viola Parente-Čapková, Jan Dlask, Lenka Fárová, 2016

Cover illustration © Nataliia Sychevska, 2016

Typography © Pavel Cindr, 2016

ISBN 978-80-87855-62-1

Johanna Sinisalo

TRANSIT

Vyšetřovatel: policejní komisař Lamminmäki / ve službě.

Věc: zvukový záznam výpovědi zadržného Klause Antera Vikstena, podezřelého z násilného trestného činu, ve vazbě od 14. 7.

(Těžce oddechuje. Bouchnutí. Několikrát se zhluboka nadechne.)

Oukej, oukej. (Odmlčí se.) Oukej. Stejně na tom nezáleží, tak jako tak už sem asi zavřenej, takže mi to stejně nepomůže, i když mluvím, ne? Nahrává se to? Aspoň se to točí. (Nervózně se uchechtně.) Já vlastně ani nevím, z čeho mám bejt vobviněnej. Jedině tak z ničení veřejnýho majetku nebo něčeho takovýho. Ne z vraždy. Nejsem žádněj vrah. A už vůbec ne takovejhle vrah. Zatim nikdo nepochopil, co tady vykládám, a kvůli ničemu jinýmu bysem ani nespustil, ale musím vám nák vtlouct do palice, že já nejsem žádněj zabiják, kurva. A taky že to celý bylo do poslední chvíle skvělý. Každá podělaná sekunda.

Přicházeli sme s Kaarinou a Hepem z ulice Sammonkatu. Celej večer sme jeli na speedu a zapíjeli to pivama a byli sme úplně na kaši. A strkali sme do sebe na trávníku a strašně sme se u toho řehtali. Byla to taková povznášející náladička, parádní matroš a vygumovaná hlava. A Kaarina s Hepem si chtěli někde dát další pivo, jenže já už neměl prachy a strašně sem chtěl zažít nákej vodvaz. Něco jinýho než jenom sedět v nákym podělaným pajzlu a chlastat pivo. Řikal sem si, že se pudu poflakovat někam kolem radnice a čeknu, jestli někdo nebude tam. Věděl sem, že Kapa a Remmi zrovna nejsou v base a že z nich by mohlo něco kápnout, nákej matroš, nebo by mohli mít nákej mejdan, nebo by mohla bejt náká jiná sranda. Neměl sem žádný prachy, to sem už říkal, ne? No, takže sem si to pak tak fajnově štrádoval do centra, no a u autobusáku proti mně přicházeli tři namakaný týpci v bílejch kalhotách s fešáckejma trikama vod Lacoste. Vono bylo furt dost teplo. Určitě eště tak pětadvacet stupňů, i když už bylo asi jedenáct

večer. A ty lacostáci na mě čuměli, jak sem šel proti nim, jako bysem byl nákej vohnusák, a já sem měl v tý svý náladě tak debilní nápad, že sem se jich zeptal, jestli mi snad jako chtěj něco říct. A voni ať nevo-travuju. No a na to sem přesně čekal a pořádně sem fláknul jednoho do ksichtu, až si z toho kecnul na zem. Lacosta dle mýho gusta, haha. A jenom sem viděl, jak se mu ty bílý kalhoty na zadku pěkně zasvinily. Ty další dva po mně skočili, ale já sem dost rychlej, zvlášť když sem zkoulenej. Zdrhal sem k autobusáku a nevěřil sem, že by se za mnou pustili. Jenže jeden z nich byl fakt sprinter. Sakra, jak já utíkal! Jen tak tak, že mě nechyt, měl sem ho v zádech, když sme běželi podchodem. Slyšel sem, jak dejchá, a úplně se to tam rozlejhalo. A pak sem zahlídnul policejní auto, jak vjelo druhou stranou dovnitř. A ten týpek na cajty začal křičet a mávat, a mně bylo jasný, že musim pryč, a to fofrem. A tak sem to před jedním autem vzal přes ulici a makal sem ke Stokáci, k tomu vobchodáku. A tam stál akorát připravenej bus, šestnáctka, a zrovna když se řidič chystal zavřít dveře, naskočil sem dovnitř. Mám lítačku, takže sem ji vyhrabal a pípнул, bus sebou škubnul a dal se do pohybu a já věděl, že už je to na pohodu.

Sednul sem si, popadal dech a přemejšlel, kam bysem se moh zašít, aby mě nenašli. A když bus zastavil u starýho plavečáku, vypadnul sem ven a chvíli sem stál na tý zastávce. V hlavě mi hučelo a srdce mi bušilo jak blázen. A pak sem se jakoby nic vydal směrem k Amuri, páč sem si říkal, že už si mě s tou bitkou nikdo spojovat nebude, když prostě v klídku pudu timhle směrem. Byl sem blízko trati, přemejšlel sem, že se pomalu vrátim zpátky do centra, třeba k tý radnici. Tak sem zahrnul doleva a chtěl se trochu projít po parku, abych měl jistotu, že už mě fízlové hledat nebudou. Vystoupal sem tam na vršek, sednul sem si pod jeden strom, kde byla trošku tma. A díval sem se na Černej záliv a poloostrov Särkänniemi, jak to tam eště svítí a žije, a z dálky to vypadalo jak náký mraveniště.

Zrovna sem si chtěl zapálit, když se vobjevila ta mladá. Proti temný vobloze to byla jenom postava, taková vyzáblina s krátkejma vlasama. A šla přímo ke mně. Byl sem si jistej, že si mě s někym spletla, páč si to ke mně štrádovala tak najisto, došla tam pod ten strom a sedla si vedle mě. Nic neřekla, jenom se mi koukala přímo

do vočí. Eště nikdy se na mě nikdo takle nekoukal. A já se jí taky koukal do vočí, byly jak dva tunely, kerejm někde na konci blikaly světýlka – jinak to ale byly úplně normální vočí – jenom mě sledovaly tak, že sem měl pocit, jako by mě někdo praštil pěstí do břicha. V ten vokamžik sem věděl, že to je ta nejúžasnější ženská, jakou sem kdy viděl. Nejúžasnější baba mého života. Takže ta holka byla... (nejasné, hlas se mu zlomil). Nikdy bysem jí nemoh udělat něco takovýho, to bysem nemoh (nejasné). A pak promluvila. (Bouchnutí. Ztěžka oddechuje. Dlouhé ticho.)

Oddělení násilných trestných činů, dne 18. 7. ve 14:05.
Policejní komisař Jyrki Lamminmäki, v přítomnosti
zapisovatele staršího konstábla Penttiho Eeroly,
vyslýchá svědkyni v případě vraždy, ošetřovatelku Airi
Kurkinenovou, která uvádí následující:

V: Mohla byste nám vlastními slovy říct něco o tom syndromu Niny Salminenové?

S: Nina je autistické dítě.

V: Můžete to rozvést?

S: Dítě s autismem se před okolním světem uzavírá do sebe. Obvykle se vyvíjí normálně, ale v určitém věku se zjistí, že se jeho mentální vývoj zastavil a už dál nepokračuje. Ono je ve skutečnosti těžké úroveň duševního vývoje vůbec rozpoznat, protože dítě přestane se svým okolím komunikovat. Často se k tomu připojují také fyzické projevy jako mimovolní pohyby končetin. Podstatné je ale to, že dítě se už nic nového nenaučí, nezvládá nové věci a obvykle přestane i mluvit.

V: Co tento syndrom způsobuje?

S: Dozvim se už konečně, o co jde a co se stalo?

V: Litujeme, slečno Kurkinenová, ale mohla byste ještě zodpovědět další otázky?

S: ...

V: Jak se u Niny Salminenové ten... autismus projevoval?

S: Když byly Nině dva roky, přestala mluvit. Zničehonic se vrátila na úroveň plenek, ale podařilo se nám ji znovu naučit chodit na nočník. To byl opravdu výjimečný výkon. Nina se vytratila někam do vlastního světa. Ani svoje rodiče nepoznávala. Děti s tak závažným stupněm poruchy málokdy vůbec dosáhnou takového věku jako ona. Jednoduše přestanou žít.

V: A ví se, jak ten syndrom vzniká?

S: To není úplně jasné. Předpokládají se určité fyzické příčiny, stejně tak jako se dá mluvit o nějakých psychických spouštěcích mechanismech, ale neexistuje žádné jednoznačné vysvětlení. Někdy by člověk skoro řekl, že dítě záměrně přeruší kontakt s okolím. Chce někam uniknout, nechce fungovat podle pravidel našeho světa. Dítě s autismem si může vytvořit vlastní jazyk, kterému nikdo nerozumí. Tyhle děti mívají sebedestruktivní sklony a mohou být agresivní. Neplatí pro to ale žádná obecná pravidla. Víme pouze to, že mezi námi a jimi je jakási propast.

V: Vy se o Ninu Salminenovou staráte. Co k tomu patří?

S: Nina není agresivní, ani si neubližuje. Neumí mluvit. Obvykle jen leží na boku a někam upřeně zírá. Nejde s ní navázat kontakt, ale taky nikdy neodporuje, když ji třeba chce člověk nakrmit nebo odvést na záchod. Ninu mám svěřenou od jejích čtyř roků, takže už je to nějakých deset let. Péči platí její rodiče.

V: Řekla jste, že Nina neumí mluvit. Jste si tím jistá?

S: Chcete mi snad říct, že bych si po deseti letech takové, ehm, maličkosti nevšimla?

V: Říkala jste, že autistické dítě se izoluje od vnějšího světa. Nebylo by i tak možné, aby se dítě věcem učilo, aniž by je pak používalo v praxi a dávalo najevo, že je umí?

S: Takový uvažování je fakt hlou... No, zajímavá otázka. Ne. Ne, nemyslím si. Samozřejmě že smysly se jim

zachovávají a je možné, že okolní svět nějak registrují - ale svým vlastním způsobem. Ze žádného průzkumu nevyšlo najevo, že by autistické děti svoji negramotnost jenom předstíraly. Připadá mi dost urážlivé interpretovat vážnou psychickou poruchu tímto způsobem.

V: Nina Salminenová se tedy neobejde bez nepřetržité profesionální péče?

S: Ne.

V: Jak byste charakterizovala úroveň jejího mentálního vývoje?

S: Ovládá přibližně stejné věci jako dvouleté dítě. Chodí. Nepočurá se, když ji včas pošlete na záchod. Než se u ní porucha projevila, uměla říct několik slov. Teď se výjimečně uchyluje k používání hrdelních zvuků a různých skřeků. Nedá se říct, že by tímhle způsobem komunikovala, je to prostě takové její... sebevyjádření. Je nutné ji krmit.

V: Takže tedy není žádná možnost, že by se o sebe Nina dokázala postarat sama?

S: Zkuste si představit, jak by asi přežilo dvouleté nemocné dítě. Těžko. Samozřejmě, Nině je čtrnáct a na svůj věk i fyzicky vypadá. Tělesně je schopnější než duševně. Ale její stav je i tak vážný, velmi vážný. Takže kdy už skončíme tuhle frašku a vy něco uděláte?

V: Mohla byste být ještě chvíli trpělivá, slečno Kurkine-
nová? Kolik bylo hodin, když jste si všimla, že zmizela?

Vyšetřovatel: policejní komisař Lamminmäki / ve službě.

Věc: zvukový záznam výpovědi zadrženého Klause Antera Vikstena, podezřelého z násilného trestného činu, ve vazbě od 14. 7.

(Těžké oddechování v mikrofonu.)

Představila se jako Nina. Hned voď začátku sem měl pocit, že musí taky v něčem jet. Dlouho sem přemejšlel, co si to mohla dát.

Ta musí bejt určitě zhulená, říkal sem si. Mluvila pomalu a složitě a znělo to tak, jako by děsně zvažovala každý jednotlivý slovo, jak se správně vyslovuje a co vůbec znamená. A jakože já sakra vim, jakej to je pocit, když mám taky někdy v hlavě.

Měla světlý rovný vlasy, nakrátko vostříhaný, a její vobličej, no, učiněnej andílek. Tim nemyslim, že by jako byla tak nádherná, ale prostě to na člověka působilo, jako by jí na tomhle světě nicánko nemohlo ublížit. A byla fakt divně voblečená. Žádná vymóděná slečinka, měla takovou růžovou teplákovku a byla bosa. Pořád sem byl dost pod parou, chtěl sem si ji trochu pomuchlat, tak sem ji chytnul. Jenže vona se na mě akorát koukala, usmívala se a blábolila takový roztomilý nesmysly. Sledoval sem její rty, jak se jí těžko mluví. A pak řekla, že když jí pomůžu s jednou záležitostí, bude moje přítelkyně. Přítelkyně, sakra! Byla k sežrání, takový neviňátko. Nejdřív řekla, že potřebujem auto, velký auto, a že musim náký sehnat.

Měl sem pocit, že to je přesně ten vodvaz, jakej mi tu noc chyběl. Náká totálně šílená akce s toudle parádní princeznou, co má ve vočích takový vohničky. A mohli bysme udělat cokoliv, něco ztřeštěnýho a bláznivýho. Jasně, takže sme potřebovali auto, velký auto. Bylo něco málo po dvanáctý, začal bejt klid a já sem věděl vo pár místech hezky stranou, kde by mohlo něco bejt. A že já už za sebou mám hodně vloupaček, abysem věděl, jak takovou prácičku zvládnout.

Řekla, že na mě počká. Já sem ji tam sice nechtěl nechat, ale nakonec sem si řek, proč by nepočkala, žejo, a šel sem, no spíš běžel, splášit nákou dobrou káru. Našel sem ji, než bys řek švec. Byl to extra dlouhej ford transit. Se zámkem sem si poradil za desetiminutu, startovací kabel mi zabral dalších deset. Nádrž byla plná, zadek prázdněj, jen pár překližek a kus plachty. Z parkoviště sem to vypálil na dvou kolech a jel sem jak šílenec zpátky k parku. A ta micina tam pořád byla. Ani sem si nepamatoval, kdy naposled sem měl v životě takovej dobrej pocit, jako když sem tam pod tim stromem, kde sem ji nechal, viděl tu její postavičku.

Naskočila ke mně a řekla, co bude chtít dál. Panebože, to bylo tak šílený, že sem se smíchy plácal do stehen. Chtěla náký bedny.

Velký bedny a matrace. Tyvole, ta má fakt styl! Ani slovíčkem nevy-
světliła, co s nima chce dělat. Prostě rozkázala. Byla určitě úplně
mimo. Zajel sem k jednomu přepravišti, kde kdysi makal Remmi,
páč sem věděl, že tam maj takový velký dřevěný kontejnery, dob-
rejch metr krát dva, s kovanejma okrajema, celkem hluboký. V nich
se asi normálně vozej menší krámy v dřevitý vlně nebo tak. Vříteli
sme se na dvůr, naštěstí byla sobota a nikdo nedělal přesčas. Sklad
byl velkej jak stodola, dovnitř se dalo dostat pode dveřma. Se sta-
rym zámekem sem se musel trochu poprat, ale nakonec se zadařilo.
Nikdo to tam nehlídal, proč taky, žejo, kdo by hlídal ten bezcennej
bordel. Zeptal sem se Niny, kolik těch boxů bude potřebovat. Bez
mrknutí voka řekla, že pět. Oukej – tak sme voba vlezli dovnitř.
Byla to makačka, než sme vodtahali těch pět boxů do transitu.
Zabraly skoro celej zadní prostor. Smál sem se tak, že mi ty posraně
těžký bedny vyklouzávaly a málem padaly tý holce na nohy. Byla
mimo chodem docela namakaná, vod pohledu taková křehotinka,
ale nesla je jak nic. Matrace sme našli na sběrným dvoře, byly tam
srolovaný do balíků pod plastovou fólií. I tam prostě stačilo vejít
dovnitř, zacloumat vratama, nejdřív trochu natáhnout síť a potom
prostě jenom prostrčit ruku dírou v tý síti a hotovo. Jako kdo by
chtěl krást nějaký pytle s hlínou na kytky, žejo, tak na co nějaký chytrý
zabezpečení. Vzali sme vodtamtaď nařezaný pěnový molitany. Nina
pečlivě zkontrolovala, jak se ten molitan vejde do těch kontejnerů.
Docela dobrá velikost, tak akorát na matraci. Vzali sme jich nákejch
dvacet. Žádný troškaření. Do každého boxu minimálně čtyři.

Když Nina řekla další část plánu, přišlo mi to už fakt ujetý, ale
další zastávka byla pro změnu fajn. Jenže taky ta nejhorší. Lámal
sem si hlavu, do jakejch lékárněn kámoši obvykle choděj pro matroš
a jestli v nich sou alarmy. Nakonec sme vyjeli z centra do Messukylä,
kde je lékárna v domku v takovym podivnym hustym křoví, kousek
stranou vod hlavní silnice.

Moc sem se s tím nemazal. Skleněný dveře na maděru, cesta
volná a tradá dovnitř. Pro sebe sem šmahem nabral nějaký éčka, asi
nákej dex, zatímco Nina vzala do podpaží dvě vobrovský piksly
něčeho, co vypadalo jako vazelínovej krém. To bylo zas něco tak

vtipnýho, tyvole. To je, jako by se člověk vloupal do vobchodu s chlastem a krad tam ceníky. Zmizeli sme během minuty.

Po náký době jízdy, kdy sme to vzali přes Nekalu, aby nás nikdo neviděl, si Nina všimla, že se před jedním vobchodem válí stará sklenice vod vokurek. Což byl ale natuty koš na papírky vod bonbónů. Ten taky chtěla. Tak sme ho sebrali a vona ať jedem tam, vodkad' sme vyjeli, takže někam poblíž Näsikallio. A tam sme byli tak kolem druhý v noci. A když mi pak řekla, co uděláme dál, dostal sem takovej záchvat smíchu jako snad nikdy.

Oddělení násilných trestných činů, dne 18. 7. ve 14:05.

Policejní komisař Jyrki Lamminmäki, v přítomnosti zapisovatele staršího konstábla Penttiho Eeroly, vyslýchá svědkyni v případě vraždy, ošetřovatelku Airi Kurkinenovou, která uvádí následující:

S: Šest hodin ráno. Nina byla zvyklá vstávat hodně brzy, a ten den jsem se vlastně paradoxně probudila právě díky tomu, že mě nevzbudila svými obvyklými zvuky. Každé ráno pro ni znamenalo návrat ze snění do reality, bylo jí to velmi nepříjemné a reagovala vždy velmi intenzivně. To podezřelé ticho mě vytáhlo z postele. Šla jsem ji zkontrolovat do jejího pokoje. Lůžko bylo prázdné. Rychle jsem prošla celý svůj byt - Nina totiž bydlí u mě. Kromě dovolených jsem s ní dvacet čtyři hodin denně. Její rodiče ji nechtěli dát do ústavu - a zjistila jsem, že po ní nikde není ani památky. Pro jistotu jsem prošla i všechny skříně.

V: Tohle s naším případem sice nesouvisí, ale není to hodně náročné, pracovat dvacet čtyři hodin denně?

S: Ale Nina je v podstatě bezproblémová. A její rodiče dobře platí. Chcete mi snad naznačit, že jsem se o ni nestarala dost dobře? Že jsem byla moc unavená na to, abych ji uhlídala? Tak teď mě, pane komisaři, poslouchejte, já jsem -

V: Slečno Kurkinenová, skutečnost je taková, že Nina zmizela, aniž by si toho její ošetřovatelka všimla.

Vycházíme jen z tohoto faktu.

S: Ale je tu také jiný fakt. Očekávali byste snad, že by vaše dvouleté dítě utíkalo z domova? A zvláště ona? Z místa, kde se cítí nejbezpečněji? Pokud tedy vůbec něco cítí... Ta, kterou vůbec nezajímá okolní svět, natož aby se mu přizpůsobovala, ta že by si do něj sama otevřela dveře? Něco takového jsem prostě nemohla vůbec předvídat.

V: Zmínila jste, že si sama otevřela dveře, což předtím neuměla...

S: Ano. Pokud jí někdo neotevřel zvenku. To by bylo nejjednodušší vysvětlení, ale proč by proboha někdo něco takového dělal? Dveře se dají zevnitř otevřít opravdu potichu. Jediné možné řešení tedy je, že si je otevřela sama. Jakékoliv další zvuky by mě stoprocentně probudily.

V: Dalo by se nějakým způsobem vysvětlit, že by najednou Nina byla schopná udělat něco, co předtím nedokázala?

S: Jsem stejně zmatená jako vy, možná spíš ještě víc, protože vy ji tak dobře neznáte.

V: Slečno Kurkinenová, vím, že to bude znít zvláště - a před chvílí jste reagovala velmi emotivně, když jsme se té věci dotkli - není ale nějakým způsobem možné, že by dítě s takovým syndromem mohlo zničehonic začít používat jakési, řekněme, skryté vnitřní schopnosti?

S: Vy si očividně myslíte, že celou dobu přijímala informace ze svého okolí, aniž bych to věděla, a teprve teď, simsalabim, se rozhodla je použít?

V: I tak by se to dalo říct.

S: Poslouchejte, pane komisaři - (pauza) Takže... vy si tedy myslíte, že by autismus mohl být jen jakousi bariérou vůči vnějšímu světu? Že se takové dítě

ve skutečnosti učí a vyvíjí, vnímá a ovládá věci, jenom není schopné to dát světu najevo? A my jsme ti, co je považujeme za uzavřené? To je docela přitažené za vlasy, nemyslíte? Ale přiznávám, že jsem se nad tím nikdy z tak nezvyklého hlediska nezamýšlela. Počkejte. Myslíte to teď vážně, že by nějakým způsobem prolomila ten blok a začala svoje schopnosti používat na otevírání dveří a noční útěky?

V: Anebo odstranění bloku zapříčinil nějaký vnější faktor...?

S: To si neumím představit.

V: Víme tedy zatím, že Nina z vašeho bytu zmizela v noci mezi jedenáctou hodinou večerní a šestou ranní. Povězte nám teď, slečno Kurkinenová, co všechno jste dělaly a co všechno se stalo během předchozího dne.

Vyšetřovatel: policejní komisař Lamminmäki / ve službě.

Věc: zvukový záznam výpovědi zadržného Klause Antera Vikstena, podezřelého z násilného trestného činu, ve vazbě od 14. 7.

Když sem se z toho výtlemu vzpamatoval, kouknul sem na ni a řek: Seš vůbec při smyslech? Jenom se na mě dívala těma svejma šíleně tajupnejma vočima a já z toho měl takovej pocit, jako by přesně to, co teď zrovna děláme, byla ta nejsprávnější věc na světě. Nasypal sem do sebe hrst tabletek, co sem si nahrabal v lékárně, a to mě dorazilo: všechno se zas zdálo bejt naprosto oukej a rozumný.

Nikdy předtím sem v delfináriu nebyl. Na tom poloostrově Särkänniemi je to kus pod planetáriem, schovaný v borovicích. Věděl sem, že tady po nocích kroužej páni hlídači a že to budu muset ňák pořešit.

Nina vystoupila z auta, kerý sem nechal stát kousek vod parkoviště. Postávala tam a pokukovala kolem sebe, přešlapovala z jedny nohy na druhou a vypadala tak strašně vopuštěně a bezmocně. Museli sme nakonec čekat asi půl hodiny, než se ty týpci vobjevili.

Byli dva a měli vysílačky, ale díkybohu s sebou neměli žádného čokla. Možná nemůžou chodit se psem, když tam maj vedle tu minizoo. Ten pach by moh psa ňák dráždit. Nebo byl jejich čokl prostě jenom marod. Každopádně se šli Niny zeptat, co tam dělá – a vona jim něco řekla a voni se na sebe koukli a určitě se domáklí, že je ňáká divná, když mluví tak pomalu a špatně. A v ten moment, kdy si jeden z nich už už bral vod pasu vysílačku, Nina sebou švihla vo zem a zůstala prostě ležet. Ten vokamžíček překvapení mi stačil. Prvního sem sejmul klíčem na matice, trefil sem ho do ucha. Druhej se stačil akorát votočit, než sem ho skopnul na zem. V base sem dost trénoval výkopy v karate a tak. I když si vyrazil dech, stejně se chystal něco udělat, ale to už měl za krkem tu růžovou panterku, povalila ho a já ho doklepnul.

Vzal sem voběma vysílačky a hodil sem je někam co nejdál do křoví. Nevim, jak dlouho byli pánové mimo, ale nevodvážil sem se je praštit znova. Nemusel sem. Nina vzala klíč a flákla voba eště jednou. Já se jenom modlil, aby neekslí. Nejsem žádnéj vrah. Pochopte, že nejsem žádnéj zabiják, umim bejt pěknej sráč, ale ne zabiják. To fakt ne!

Auto sme zaparkovali kufrem k takovej velkej prosklenej dvoukřídlej dveřím. Nevěděl sem, jak se takovej typ zámku votvívá, neměl sem na to žádný nádobíčko. A rozbití skla zas mohlo spustit alarm. Jenže pak se stalo něco, co mi doteď hlava nebere: Nina ty dveře prostě vtevřela. Takže nebylo zamčino. Pořád nechápu, že někdo moh udělat něco tak stupidního, za co by okamžitě dostal padáka. Ale proč zrovna takle a jak to probůh Nina mohla vědět? Jako by to uhodla nebo jako by měla v tom delfináriu ňákýho známýho, kerej ty dveře nechal vtevřený nebo voblafnul a zblbnul někoho jinýho, kdo pak zapomněl zamknout. Tak něco. No každopádně sme se tam dostali. A vonělo to tam mořem. Úžasná vůně slaný vody, úplně jak někde na pláži. Vlevo se do vejšky zvedala tribuna, před ní byla vydlážděná taková jakoby propast nebo chodba. Na pravý straně tý chodby se vod podlahy zvedala průhledná stěna a za ní byla voda. Ta skleněná stěna zabírala půlku hlediště u velký nádrže. A ke druhý straně tý nádrže vedly zdola schody. Nina vystoupala

nahoru k okraji bazénu a u nějakýho futra dveří si tam hrála s vypínačema, a v tu chvíli se vytáhla taková síť, co dělila přední nádrž od zadní. A vodu pak rozvířilo pět úžasnejch tmavošedejch hladkejch stvoření, kerý připlavaly z toho zadního bazénu.

Vystrčily čumáky z vody a začaly vydávat takový divný zvuky, jako by se pingpongovej míček vodrážel zatraceně rychle na nějakym pevnym povrchu... krrrrr, krrrrr... a Nina trochu uhnula a voni všichni vyskákali z vody ven a lehli si na kraj tý nádrže. To byl úžasnej pohled. Teď, řekla mi Nina.

Stál sem tam na samym kraji tý nádrže vedle tý prosklený nebo možná akrylový stěny. A mrštil sem jedním z těch vokovanejch boxů, co sem vzal z transitu, co nejvíc to šlo. Rohem přímo do toho skla.

Bylo mi jasný, že je ta stěna pevná a silná. Ale taky sem věděl, jak velkej tlak vody za tím musí bejt. Stovky tun. Taky proto je tam ta chodba mezi hledištěm a nádrží, páč kdyby nastalo něco nečekanýho, voda se může vylejt tam, maj tam v podlaze vodtoky a tak. A pak se stalo něco divnýho. Ta bedna se parádně zarazila do skla. Udělala v něm takovou malou hvězdičku. Nic hroznýho. Nadšeně sem sledoval, jak se paprsky tý hvězdy nejdřív docela pomalu prodlužovaly. A pak to šlo rychlejc a rychlejc, dokad' z celýho skla nebyla jedna velká pavučina. A pak to prasklo.

Bednu vymrštil ven vobrovskej proud vody. Celá ta podpěrná konstrukce byla na sračky. Ty delfíni evidentně vyskočili na okraj bazénu proto, aby je nesebral ten proud. Chodba dole už byla z půlky plná vody a ta šplouchala vo ty dvoukřídly prosklený dveře.

Delfíni skočili zpátky do bazénu a jeden po druhym se nechali vodnášet proudem na mělčinu na dno tý chodby. Celý to trvalo takový dvě minuty. Postavili se před těma dveřma do řady, tyvole.

Votevřeli sme ty vrata a voda se valila z kopce dolů po cestě. Byli to pořádný mackové. Každěj tak dvě stě kilo. A to Nina říkala, že eště ani nejsou dospělý. Naklonili sme do transitu desku a použili kus tý plachty, co byla vzadu v autě, a já sem přemejšlel, jesli by ji po mně Nina taky chtěla, kdyby v tom autě nebyla. Dali sme tu plachtu totiž na podlahu a delfín šel navrch. Ty delfíni se tak různě kroutili, jako

by se nám snažili pomoci. Vůbec se nebáli. Pak sme tu plachtu společněma silama vtáhli dovnitř za takový ty kroužky, co sou našitý po stranách. Dobřej nářez. Jen tak tak sme to dali. Bedny čouhaly z auta, byly nastavený ven tou votevřenou stranou. Matračky na dně. A s delfínem šup dovnitř a pak to byla děsná makačka, abysme vůbec bednu převrátili zase dnem dolů. Pak sme ji dostrkali úplně dozadu do transitu. A další pán na holení. Dělalí sme se s tím přes půl hodiny. Začínalo už bejt trochu světlo. Celou dobu sem se děsil, kdy uslyším celej průvod houkaček. Nakonec sme nanosili kýble vody a nalili ji do beden. Začalo mi to docházet: nasáklý matrace dobře unesou váhu těch zvířat plus je udržej vlhký. A poslední plnej kýbl s sebou, zavřít bedny a jet. A kurva rychle, k dálnici směr Pori.

Oddělení násilných trestných činů, dne 18. 7. ve 14:05.
Policejní komisař Jyrki Lamminmäki, v přítomnosti
zapisovatele staršího konstábla Penttiho Eeroly,
vyslýchá svědkyni v případě vraždy, ošetřovatelku Airi
Kurkinenovou, která uvádí následující:

V: A po obědě?

S: Šly jsme na takzvanou stimulační procházku. Podle mé
pracovní smlouvy děláme takový výlet alespoň jednou
týdně.

V: A kam jste šly?

S: Do delfinária na poloostrově Särkänniemi.

V: Slečno Kurkinenová, teď je opravdu důležité, abyste
nám řekla co možná nejpodrobněji, co se tam stalo.

Všechno. Jakýkoliv, byť i sebemenší detail.

S: Koupila jsem lístky a šly jsme dovnitř. Nina byla
dost netečná, vždycky chodí poslušně jako stroj - a tam
najednou nereagovala vůbec na nic. To se u ní stává
opravdu jen výjimečně. Ono tyhle výlety jsou spíš jen
taková formalita. Vzpomínám si, že Nina málem zakopla
na schodech, když jsme scházely do hlediště. Měly jsme
tam místa asi ve čtvrté řadě... pomůže vám tohle v něčem?

V: Pokračujte, prosím.

S: No, delfíni se vynořili ze zadního bazénu a připlavali takovou chodbou nebo kanálem do předváděcí nádrže. Představení vedly mladé cvičitelky a ty po delfínech chtěly všelijaké kousky, jako třeba aby vyskakovali do vzduchu, aby vylezli na okraj bazénu nebo dělali stojky na ocasech. Cvičitelky na mě působily trochu nervózně. Když komentovaly delfíní kousky, často připouštěly, že ne všechno jde tak, jak by mělo. Delfíni se prý z nějakého důvodu nedokázali soustředit. Říkala jsem si, že to může být letní sezónou a tím, kolik představení musejí odehrát. Ačkoliv show za moc nestála, Ninu jako by to probralo. To je ale pro autisty typické. Kdyby přímo vedle nich bouchla bomba, ani to s nimi nehne, zato je klidně dokáže úplně rozhodit bzučení mouchy ve vedlejším pokoji.

V: Jak se Nina chovala?

S: No, dívala se směrem k bazénu a vlastně se zdálo, že představení sleduje a něco z toho vnímá. Však tam pro ni bylo spoustu podnětů: hlasy cvičitelek, hvízdání písťalky, šumění a šplouchání vody a slaná vůně. V zábavním parku se kdysi bála tak, že málem upadla do katonického stavu - teď to ale nějakým způsobem přijímala a vědomě na to reagovala. U dětí s tímhle syndromem se také často stává, že se na něco upnou. U Niny jsem to nikdy nezažila, ale tam jsem měla pocit, jako by se na to prostředí napojila a podle toho reagovala.

V: Jak se to projevovalo?

S: Po představení nechtěla vůbec odejít. Nina nikdy nebyla agresivní ani si neubližovala. Ale když jsem se ji pokusila odvést k východu - jsou to velké skleněné dvoukřídlé dveře a vede k nim taková prosklená chodba, ze které je vidět do bazénu - začala se přímo vedle bazénu vzpouzet a odporovat mi. Možná to bylo tím, že se všichni delfíni shromáždili u stěny s čumáky

namířeny na Ninu, jako by ji skutečně pozorovali. A ona úplně zdivočela. Zkoušela skákat na stěnu a drápala se za nimi, a když jsem se jí snažila uklidnit, začala sebou bezhlavě mlátit, kopat kolem sebe a vřeštět. Vyváděla takhle nějakou chvíli a pamatuji si, jak se po nás ostatní diváci koukali vyděšeně a pohoršeně zároveň. Nina totiž na první pohled vypadá docela normálně, takže ten její záchvat musel vypadat dost groteskně - dospívající holka, co vřeští jak pavíán, kouše a kope kolem sebe. Vzpomínám si, že jsem si v tu chvíli říkala, že takový náhlý a nový příznak je často známkou toho, že se nemoc horší. Delfíni byli pořád za tím sklem. Nina je dlouho a upřeně sledovala, úplně potichoučku. To byla další nová reakce: vypadala, že je opravdu vidí a vnímá, ačkoliv na žádné podněty z okolí běžně nereaguje. Jako by ty delfíny poslouchala, s hlavou nakloněnou na stranu. A když jsem ji pak opatrně na znamení odchodu postrčila, pořád tam stála bez hnutí, ani nedutala. Trvalo ještě asi pět minut, než se nechala odvést.

V: A co bylo pak?

S: Nina zase upadla do svého apatického stavu a odjely jsme autem domů. Doma si šla lehnout do postele a zdálo se, že usnula. Pak už se, myslím, za celý den nestalo nic zvláštního - zdřímala si, nakrmila jsem ji, ležela u sebe v pokoji na posteli. Já se dívala na televizi. Večer šla dost brzy spát, někdy kolem deváté. A to je celé.

V: Takže se nestalo nic, co by stálo za zmínku?

S: Ne. Myslím, že ne. Vlastně ano, taková maličkost - když ležela se zavřenýma očima v posteli, stočená do klubíčka, jak má ve zvyku, všimla jsem si, že vydává nějaké tiché zvuky. Jen občas, asi bych si toho ani nevšimla, ale ten zvuk byl tak zvláštní. Říkala jsem si, že je to v jejích zvukových projevech novinka. Bylo to takové podivné, trochu ostré krrrrr... krrrrr...

Vyšetřovatel: policejní komisař Lamminmäki / ve službě.
Věc: zvukový záznam výpovědi zadržného Klause Antera Vikstena, podezřelého z násilného trestného činu, ve vazbě od 14. 7.

Jeli sme po dálnici na Pori. Já, Nina a delfíni. Nina byla vzadu. Mezi bednama se sotva dalo procházet, Nina vlastně lezla po jejich stranách, držela ty vobrovský piksly s vazelínou a mazala delfínům záda. Auták se pod tím nákladem dost prohejbal, ale i tak sme frčeli docela na pohodu. Snažil sem se jet tak, aby to moc neházelo. Vypadalo to, že delfíni tou jízdou trpěj, že sou vystresovaný. Věděl sem, že dejchaj vzduch, takže nemůžou bejt vohrožený, ale bejt dlouho bez vody jim určitě dobře nedělalo. Takže proto jim Nina mazala ty záda a boky, aby jim nevyschla kůže. Bylo by to prej hrozně nebezpečný, kdyby jim vyschla. Aspoň to tak říkala.

Prej se menovali Joono, Veera, Nási, Niki a Delfi, říkala Nina. Joono a Delfi byli prej kluci a vostatní holky. Byli v takový delfíní pubertě, vlastně spíš eště děčka. Netušim, jak vo nich Nina todle všecko věděla – musela do delfinária chodit fakt často – a asi kvůli tomu ji pak napadla taková šílenost, jako že je vodtamtaď musí dostat pryč.

Jeli sme tou letní nocí dál a dál. Byl dost malej provoz, celý Finsko si v tý době užívalo někde dovolenou. Minuli sme Pori a zahruli sme na silnici do Luvie a pak na takovou odbočku na Laitakari. A Nina mě poprosila, jestli bysem nenašel nějaký dobrý místo, kde by se dalo transitem zajet až k moři.

A mně až tehdy problesklo hlavou, že delfíni zrovna nepatřej do těchle zeměpisnejch šířek a jestli vůbec můžou v Baltu přežít. Jako poslední tři tejdny sice byly v celý Skandinávii neskutečný vedra, ale bude pro ně voda v moři dost teplá? A budou mít vůbec co žrát? Delfíni normálně žijou ve Středozemním moři, ne? Začal sem střízlivět a najednou sem byl podělanej strachy a dostavil se dojezd z prášků.

Voni to chtěj, řekla Nina. I kdyby to nepřežili, aspoň umřou svobodný.

Jak to můžeš vědět? ptal sem se jí a transit se mi pod rukama zaškubal, drkotal sem zubama a pot ze mě jenom lil.

Řekli mi to, prohlásila Nina.

V hlavě mi šíleně hučelo. Byl sem jak v transu, když sme našli takovou malou mělkou zátoku, kde byl písek. Zabočil sem tam s transitem a zacouval sem s ním tak daleko do vody, až vo nás pleskaly vlny.

Votevěřeli sme zadní dvře a jednu bednu po druhý sme přendali na břeh a převrátili sme je.

Šplouch. Joon. Šplouch. Delfi. Šplouch. Nási. Šplouch. Niki. Šplouch. Veera. Bylo to na ně zatím trochu moc mělký, ale snažili se dostat hlouběj, a za chvílku byli pryč. Pět mokrejch tmavejch hřbetů zmizelo ve vodě.

Sluníčko už bylo docela vysoko.

Cejtil sem se naprosto neskutečně. Transit v moři a pět vycpanejch beden. Zmrzlá holka v růžový teplákový soupravě. Srdceryvenej ptačí zpěv. (Pauza. Dlouze a zhluboka se nadechuje. Vzlyknutí.)

A pak. Pak se to stalo. Koukal sem na Ninu a chvíli sem myslel na to, co za šílenost sme to společně udělali a že po tomdle zážitku už nás nic na světě nemůže rozdělit. Byli sme sehraný, jako bysme to nacvičovali roky, a já věděl, že tohle je prostě ženská, co se narodila pro mě, jenom pro mě. A musel sem ji vzít do náruče a položit na sedačku transitu a pak sem ji pomalu a něžně šukal... dokud se jí nezměnil výraz ve vobličejí. Bylo to tak rychlý, jako by jí někdo strhnul masku a pod ní bylo něco cizího a úplně prázdného. Viděl sem, jak jí ten plamen ve vočích pohasínal, slábnul, až zmizel úplně. A najednou byl přede mnou malej fakan, co kňučí a natahuje. A viděl sem ten její strach, ten strach, strach!

Popadla mě příšerná hrůza a bezmoc, myslel sem, že přebrala a že ji z toho popadla schíza. Zkusil sem ji dovlíct na přední sedačku, abysem nastartoval transit a vzal sem ji někam, kamkoliv, kde by se daly splášit nějaký léky nebo pomoc. Ale vona se mi vyvlíkla a pak skočila z transitu do moře a začala se tam brodit. Byl sem hned u ní, mluvil sem na ni, snažil se ji vodtáhnout zpátky, ale vona neviděla, neslyšela – nepoznávala mě, do prdele, vůbec mě nepoznávala. A voda už nám byla po pás, ale vona šla pořád dál. A dál.

Potom si pamatuju už jenom to, že sem se snažil nastartovat transit, abysem dojel pro pomoc, ale hrozně se mi trásly ruce a auto

ani neškytlo. Nechal sem ho tam s vtevřenejma dveřma a běžel jak šilenej, jak magor, a pamatuju si, jak sem bušil na dveře a křičel, ať mi pučej člun, ať zavolaj doktora, a pak přišli cajti, a všechno už bylo fuk, slyšíte, a to, co se stalo Nině, to si udělala sama – umřela slobodná jak ty delfini. A i když furt netuším, proč to udělala a co se jí stalo, tak vrah teda nejsem! (Hlas se láme. Bouchnutí. Ticho.)

Přeložila Martina Bendová

Johanna Sinisalo (nar. 1958) je spisovatelka, scenáristka a textařka. Po studiu literatury a dramatu na Univerzitě v Tampere pracovala patnáct let v oblasti reklamy. Profesionálnímu psaní se věnuje od roku 1997. Napsala přes čtyřicet povídek, několik románů a esejů a z děl různých autorů sestavila dvě antologie finských povídek. Většina autorčiny tvorby spadá do žánru sci-fi a fantasy. Sinisalo obdržela sedmkrát cenu Atorox, poté ocenění Kuvastaja (2000), Kosmoskynä (2001) a další. Za svůj románový debut *Ne před slunce západem* (Ennen päivänlaskua ei voi, 2000, č. 2003) získala literární cenu Finlandia. Z její tvorby dále uvedme například romány *Hrdinové* (Sankarit, 2003), *Ptačí mozek* (Linnunaivot, 2008), *Jádro Slunce* (Auringon ydin, 2013, č. 2015) či povídky *Cháronův prám* (Kharonin lautta, 1992, č. 2004) a *Panenky* (Baby Doll, 2002, č. 2007). Povídka *Transit* (Transit) vyšla poprvé v roce 1988 a v roce 2005 byla zařazena do sbírky *Králové bez rukou a další znepokojivé příběhy* (Kädetömät kuninkaat ja muita häiritseviä tarinoita).